

א) לנקמן קנב. ושי' ועי' מ"ט  
 ב) כמנינ טו: על הליון,  
 ט) נ"ל אמר, א) ע"ז ד'  
 ע"ש, ד) יומא טו: סנהדרין  
 ג) נ"ל אמר לו וכו',  
 ו) נחמס נט: ט) ונשיע  
 ח) ד"ה מוטב  
 ומוס' ע"ז ד' ד"ה שהיה  
 נידנס, ט) נד"כ ז' ו' א'  
 י) נדכ"ס ד, לא,

גליון הש"ס

גב' ר"י תת יתיב. ע"י ב"ב  
 דף י"ב מוס' ד"ה עליונים:  
 שם א"ל ר"י לר' סימון  
 לוכחינהו. ע"י מלכס רכס  
 לוכס ע"י ד"ה ולא זכר דכס  
 רגלו: שם אמר רב מימית  
 הושע בן בארי ויחלמי  
 פרק חלק וסס אמר ר' ת'  
 לימוד גסס שמאל:  
 תוס' ד"ה מובח נחושת  
 וכו' שירה בב"י נחושת. ע"י  
 נחמס דף ט ע"א מוס' ד"ה  
 ה"ק: שם ד"ה ושמואל וכו'  
 ומפרש דשמואל דאמר  
 מימי חואל. אולם כיושלמי  
 פ' חלק סמיס עד עמה עד  
 אמת עשה הזכות קיימת  
 והיינו כפי רש"י:

מוסף תוספות

א. כלומר היה להם  
 למחות עד שיתברר להם  
 שלא יקבלו מהם. מלוי:  
 ב. אין נענשים כלל ולא  
 עד אלא שהשתיקה נאה  
 להם והוא שאמרו. מלוי:  
 ג. את העולה ואת המנחה.  
 ח. ה"ק. T. [ו]כדכתיב  
 (דברים ד, לא) ולא ישבח  
 את ברית אבותיך אשר  
 נשבע להם. ח' ה"ק.  
 ה. הכי. ח' ה"ק. ו. את  
 אברהם. משמע קיימת  
 בריתו. ח' ה"ק. ז. דקאמר  
 החם עד עתה זכות אבות  
 קיימת. ח' ה"ק.  
 ח. גופיה. ח' ה"ק.  
 ט. אלא זכות אבות קיימת  
 לעולם והא דאמר מאימתי  
 תמה זכות אבות היינו  
 לרשעים גמורים כמותם.  
 ח' ה"ק.

רב נסים גאון

דאמר ר' חנינא חותמו של  
 הקב"ה אמת. תמצא עיקר  
 דברי ר' חנינא בפרק ב"א  
 כהן גדול (דף טו) במס'  
 וימא ובפ' ד' מיתות (דף טו)  
 במס' סנהדרין. ובתלמוד  
 ארץ ישראל במסכת  
 סנהדרין אמרו בדבר זה  
 טעם נאה ביותר ונראה לי  
 לכתבה הנה, והכי אמרו  
 מהו חותמו של הקב"ה רב  
 כבי בשם ר' רובין אמר  
 אמת, מהו אמת אמר ר'  
 אבין שהוא אלהים חיים  
 ומלך עולם. אמר ר' שמעון  
 בן לקיש אף ראשה דאלפא  
 כיתה, מס באמצעייתה, תרי  
 בסופה לומר וישניה טב אני  
 ה' ראשון שלא קיבלתי  
 מלכותי מאחר, ומבלעדי  
 את אלהים שאין לי שותף,  
 ואת אחרונים אני הוא שאין  
 עתיד למסרה לאחר. ואיתא  
 נמי בבראשית ד"ר אושעיא  
 [פרשה פא].

במה בהמה פרק חמישי שבת

נה. תורה אור השלם

א1 אטו אנו מועקת דל גם  
 הוא יקרא ולא יענה.  
 משלי כא יג  
 2 בית דוד בה אמר יי דינו  
 לבקר משפט והצילו גזול  
 מיד עושק פן תצא כאש  
 יקמי ויקערה ואין מכבה  
 מפני רע מעלליהם:  
 ירמיהו כא יב  
 3 ויאמר יי אליו  
 עבר בתוך העיר בתוך  
 ירושלם והתוית תו  
 על מצחות האנשים  
 הנאנדים והנאנקים על כל  
 התועבות הנעשות בתוכה:  
 יחזקאל ט ד  
 4 זקן בחור ובתולה וסף  
 וקשים תתרו למשחית  
 ועל כל איש אשר עליו  
 התו אל תגשו ומקדשי  
 תחלו ויחלו באישים  
 וחוקים אשר לפני יקבתי:  
 יחזקאל ט ו

5 ודעה ששה אנשים באים  
 מדרך שער העליון אשר  
 מפתח צפונה ואיש כלי  
 מפרצו בידו ואיש אהד  
 בתוכם לבש בדים וקטט  
 הספר בכתויו ובאנו  
 ויצמדו אצלי מנזח  
 נחשת:  
 6 ונתתה אגלה את נבלתי  
 לעיני מאהביה ואיש לא  
 יצילנה מקדי: הושע ב יב  
 7 ותואל מלך ארם לחץ  
 את ישראל כל ימי  
 יחזקאל: מלכים ב יג כב  
 8 וקחו יי אתם וירדמם ויפן  
 אליהם למען ברייתו את  
 אברהם יצחק ויעקב ולא  
 אבה השתיקם ולא  
 השליכם מעל פניו עד  
 עתה: מלכים ב יג כב  
 9 ויהי בעלות המנחה ויגש  
 אליהו הנביא ויאמר יי  
 אליה אברהם יצחק  
 ויעקב ישראלי היום יודע כי אתה  
 אלהים בשראלי ואני  
 עבדך ובדרך עשיתי את  
 כל הדיקים האלה:  
 מלכים א יח לו

10 למורה המורה  
 ולשלוש אין קץ על כסא  
 דוד ועל מולכו להכין  
 אהה ולשערה במשפט  
 ובקרה מעתה ועד עולם  
 קאת יי צבאות תעשה  
 ישיעיהו ט ו  
 11 הנפש החטאת היא  
 תמות בן לא ישא בעון  
 האב ואב לא ישא בעון  
 הבן צדקת הצדיק עליו  
 תהיה וישעת הרשע עליו  
 תהיה: יחזקאל יח כ  
 12 ופקדתי בשבט פשעם  
 ובגנעיים עונם:  
 תהלים סג לג

מוסף רש"י

חותמו של הקב"ה אמת.  
 שהמלך האמת ומסכים עם  
 עבדיו חתם מהם מתקנים  
 את חותמו (סנהדרין טו).

רבינו חננאל

זקנים מה חטאו, אלא על  
 שלא מיהו.

וקנים. סנהדרין: רישך צקריי. אני שאני נרץ איני נכוה אצל מר  
 עוקבה שהוא ראש לי ולך ואב צ"ד יכווה צממין: דכסיב ציס דוד  
 וגו'. לא ענש אלא מי שצדו לשפוט: חון מדבר זה. שגא' במקרא  
 זה שהוליא דבור לטובה ומפני עונש תוכחה חור צו: והסוים סיו

על מלחום האנשים הנאנדים והנאנקים  
 על כל הסועבות הנעשות צבוסה.  
 חבלה. שאני רוצה לשלוח צעיר:  
 היינו דכסיב. מעיקרא ועל כל איש  
 אשר עליו המיו אל תגשו ולבסוף  
 וממקדשי תחלו: ממקודשי. שהודה  
 למקטרג מדת הדין וחזר מן הטוב:  
 מי סוס מוצח הנחשם. צימי יחוקאל  
 והלא שלמה גזוו ועשה מוצח אנשים  
 של ל"ב אמה דכתיב (מלכים א ח) כי  
 מוצח הנחשת אשר לפני ה' קטן  
 מהכיל ו כלסד האומר לחזירו ננס  
 פלוני ופסול לעבודה: ממקוס שאומרים  
 שירם. מן הלויס שאומרים שיר צכלי  
 נחשת: סיו סמוס. לרשעים: חוסמו  
 של הקצ"ה אמת. אמלעית לאומיות  
 וראשון ואחרון על שם אני ראשון  
 ואני אחרון ואני הוא: אלו צני אדם  
 שקיימו ספורס כולס. התיו סימן  
 להם שקיימו סמורה מראש ועד סוף:  
 ואיש לא יילגנה. שאין עוד זכות  
 לצבות שאלכוה: ויפן אליס למען  
 צריסו את אנכיס וגו' ולא השליכס  
 מעל פניו עד עסה. אצל מכאן ואילך  
 השליכס ולא פנה אל צריס אצות:  
 ה' אליס אנכיס ואליס יחאק וישראל  
 היום יודע. שאתה זוכר צריס אנכיס  
 יחאק וישראל מדקאמר היום יודע וכו'  
 לא מכלל דתמה ועל ידי רחמיס  
 הזכרה להם צימי חואל: צימי  
 חוקיסו. דכתיב מעתה ועד עולס  
 קנאת ה' לצבות תעשה זאת ולא  
 זכות אצות: צלל חטוא. וסעטו  
 של אדם גורס לו מימה: צצנט  
 ונגנעיס. היינו יסוריס וקאמר  
 שאין צלחן אלא משוס פקידת עון:  
 צעטיו

ואע"ג דלא מקבלי לוכחינהו מר.  
 כדאמר צסמוך לפניסס מי גלוי<sup>א</sup> אצל היכא דודאי לא מקצליב  
 הנח להם מוטב שיהו שוגגין ואל יסיו מוידין כדאמרין צהמביא כדי  
 יין (צלה דף ל. וסס) וצפרק שואל (לקמן דף קמח): גבי תוספת יוה"כיס):

וע"ז הרשעים תי"ז ש" דם. לא  
 מקרא קאמר הכי אלא מסביר  
 דהא דכתיב והמית מיו על מלחום  
 האנשים הנאנדים והנאנקים על כל  
 המועבות הנעשות צמוכה היינו  
 צצדיקים גמורים: מוצבח נחשת  
 בימי שלמה מי הוה. דכתיביס שלמה  
 הסירו כי היה קטן מהכילי ואת הוה  
 כמיב צצדי הימים (צ ד) ויעש שלמה  
 את מוצח הנחשת וי"ל דרשין ליה  
 כי הכא מוצח שאומרים לפניו סירה  
 צכלי נחשת:

קצפה אף וחימה. קסה לרשצ"א  
 דלמר צצ"ק דמכסת ע"ג  
 (דף ד. וסס) כתיב חימה אין לי  
 וכתיב נוקס ה' ובעל חימה ומשני  
 כאן לישראל כאן לנכריס אלמא דאין  
 להקצ"ה חימה על ישראל והסהיא  
 דמס' ע"ג קסה דצ"פ ארבעה מריס  
 (דף לז). אמר חימה משה הרגו  
 דכתיב חימה אין לי ופרוך והא כתיב  
 כי יגורמי מפני האף והחימה ומשני  
 תרי חימה הווי:

ושמואל אמר תמה זכות אבות  
 ורבי יוחנן אמר תחון  
 זכות אבות. חומר רצינו סס דכות  
 אצות תמה אצל צריס אצות לא  
 תמה דהא כתיב (ויקרא טו) וזכרתי  
 את צרימי יעקוב אף לאחר גלות<sup>ד</sup> ואנן  
 אין אנו מוציין זכות אצות אלא  
 הצריס וספרש דשמואל דלמר מימי  
 חואל הדייק מדכתיב למען צרימי ולא  
 למען זכותו ואומר ר"י צדוקרל רבה  
 (פ' לו) דייק מעד עתה כפ"י  
 צקוטוס<sup>ד</sup> ולר"י נראה דלא פליגי  
 שמואל ור"י אלא שמואל קאמר  
 לרשעים תמה אצל לצדיקים לא תמה  
 וצדיקים איירי ר"י מדע דהא ר"י<sup>ה</sup>  
 אמר צסמוך דמימי חוקי' תמה זכות  
 אצות והכא קאמר דאף צשעת חורבן  
 דצמר הכי תחון זכות אצות<sup>ט</sup> ועל

זה אנו סומכין להוכיח זכות אצות  
 וצשלהי ויקרא רבה רבי אחא חומר  
 לעולס זכות אצות קיימת ועלולס  
 אנו מוציירס אומס וכן הוא חומר<sup>י</sup>  
 כי אל רחוס וגו' ולא ישכח את  
 צריס אצותיך וגו':  
 אין מיתה בלא חטא. פ"י (מיתת)  
 לפי שהגורה צאה אף על  
 השגגה ואין יסורים צלל עון של  
 מויד כדלמר ציומא (דף לו):  
 חטאים אלו השגגות עונות אלו  
 הדוגות ואף על גב דלמר (שצטוט  
 דף ט: ג) גבי שעיר של יוה"כ להגין  
 עליו מן היסורים משמע דיסורים  
 צאים על שוגג הכא מיירי ציטורי  
 נגעים שהן מכוערים כדמייתי קרא:  
 ארבעה

ה' צבאות תעשה זאת וגו': אמר רב אמי אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא חטא  
 חטא דכתיב יי הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעון הצדק הצדיק עליו  
 תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה וגו' אין יסורין בלא חטא עון דכתיב ופקדתי בשבט פשעם ובגנעיים עונם  
 מיתובי